

Take me where it hurts

Claudine Hellweg, 2023

in *Mariëlle Videler, Take me where it hurts*, projectruimte VierVaart

Heb je ze al gezien?? Daarboven?

Het zijn er 31.

Met slanke metalen kleerhangers hangend aan dunne bamboe stokken.

Als er een windvlaag door de tentoonstellingsruimte zou gaan, zouden ze zachtjes wiegen.

Twee of drie-lagig zijn ze, of moet ik zeggen, twee- of driegeledig? Eigenlijk zijn ze het allebei.

Maar ze zijn niet vlies-vleugelig, of geledpotig of kever.

En toch zijn het, wat mij betreft, insect-achtigen. Mariëlle Videler noemt ze organismen.

Als we ze determineren, dan blijken ze te bestaan uit 10 verschillende vormen, 19 verschillende stoffen, 10 variaties groene verf en 63 verschillende kleurcombinaties.

3 organismen zijn steeds hetzelfde. Zou nummer 31 dan een eenling zijn, of als enige deel uitmaken van een vierling in plaats van een drieling?

3 maanden duurde het vooraleer ze door Mariëlle waren bedrukt, geknipt en gestikt.

Nu staan ze strak in het gelid. De voorkant getekend door de vingerafdruk van de rechter wijsvinger van Mariëlle. De achterkant voorzien van 3 stroken franjes, afgebiesd met een paars bandje.

Hoeveel vingerafdrukken ze achterliet? Je kunt er misschien een rekensommetje op loslaten om een inschatting te maken. Per insect 2 lagen stof van circa 125 bij 75 cm, op elke laag zo'n 250 vingerafdrukken, schat ik – Mariëlle drukte ze niet helemaal vol maar liet ook af en toe stukken open. Dat maakt dan, met de natte vinger: $250 \times 2 \times 31 = 15.500$ vingerafdrukken.

Is dat veel? Ik zou het niet weten, maar het klinkt veel. Het is, zoals Mariëlle vertelde, wel heel veel werk om ze allemaal te zetten. Eindeloos stempelen met de vinger is voor haar niet een handeling die contemplatief is of meditatief; de handeling roept geen geestesgesteldheid op die het bewustzijn verruimd of het juist uitschakelt. Het is gewoon super repetitief, zoiets als wat een medewerker in pakweg een naaiatelier hier ver ver vandaan waarschijnlijk hele dagen moet doen, als zij of hij eindeloos naden moet stikken voor de kledingstukken die wij hier in het westen in veel te grote hoeveelheden kopen, dragen en vroegtijdig afdanken.

Dag in dag uit doen ze dat daar, jaar na jaar. Mariëlle heeft haar klus inmiddels al lang geklaard. Ze vulde er bovendien geen uitzinnig lange dagen mee. Kon 's avonds een wandeling maken over het heerlijke terrein hier, genieten van de stilte die zich in de winter over de weilanden uitstrekt, boeken lezen, een stuk hardlopen, genieten van een lekkere maaltijd in fijn gezelschap of wat je allemaal doet tijdens een residentie periode op een plek als deze.

We tellen graag, hier in het westen.

Onder het motto meten is weten, moet het leven in toenemende mate worden uitgedrukt in getallen. Getallen lijken handig, omdat je er waardes aan kunt toewijzen. 15.500 vingerafdrukken is veel – 16.000 vingerafdrukken is meer en misschien beter, afhankelijk van wat je er mee wilt meten. 15.000 kan ook beter zijn, of 14.000 of 13.000.

Als we onze voetafdrukken meten bijvoorbeeld, streven we naar een zo gering mogelijk aantal. Minder voetafdrukken betekent minder vervuiling – helaas zijn we er op dit halfgrond nog niet zo goed in om die te reduceren.

Als we stappen tellen, kan het nooit genoeg zijn. Hoe meer stappen we zetten, hoe meer we bewegen. Beweging is één van de synoniemen geworden voor een gezond of gezonder leven. Ik vraag me overigens af hoeveel stappen iemand zet die een uur moet lopen om een waterbron te bereiken. Dagelijks 2 uur lopen voor drinkwater – je zou denken dat het garant staat voor een super gezond leven als je er deze logica op loslaat. We weten allemaal dat dat een fabeltje is.

Een klein lokaal intermezzo:

In het lange gras, ergens op het terrein hier, ligt begin deze week de zwarte poes des huizes voorbeeldig opgerold te slapen. “Met jou moet ik straks nog eens een hartig woordje spreken”, roept Mariëlle haar toe. Ze opent één oog en blikt er onverstoord mee terug. Ze had zich in de nacht ervoor geamuseerd met een jonge haas, die dat niet kan navertellen.

“Ik heb de aflevering van Lubach over katten opgezocht voor haar”, voegt Mariëlle eraan toe. Er zal een belletje aan te pas moeten komen, om de vogels en kleine viervoeters te beschermen tegen de moordlustige instincten van de poes.

Ik stel me later op de dag voor hoe Mariëlle de poes confronteert met het spraakwater van Arjen Lubach. Een beeld van Beuys borrelt op, van de performance waarin hij een haas een schilderij uitlegt. Een dode haas ook; één die duidelijk niet te grazen was genomen door een poes, maar netjes was behandeld door een taxidermist.

Er is wel het één en ander veranderd sindsdien.

Even nog wat cijfers.

Mariëlle begint in 2019 aan een omvangrijk project: *365 BIRDS, 365 PLANTS, 365 INSECTS*. 3 jaar lang maakt ze dagelijks een tekening. Het begint met vogels - elke dag opnieuw tekent ze 1 vogel. Ze tekent zonder naar een vogel te kijken en zonder aan een vogel te denken. In hele dunne potloodlijnen zet ze eerst contouren op papier, waarna ze die invult met een verenkleed, opgebouwd uit een enorme verscheidenheid aan patronen. Elke vogel ontspruit uit een combinatie van energie, intuïtie en verinnerlijkte kennis. Het is een ontdekkingstocht waarin ze dagelijks een nieuwe vogel leert kennen, terwijl die langzaam op papier verschijnt.

Na de vogels komen de planten: een jaar lang werkt ze dagelijks aan een floraal ‘wezen’, zoals ik het maar even noem. De planten ontstaan anders, namelijk met schaar en inkt. Mariëlle knipt florale contouren uit papier, waarna ze die met vloeiende zwarte inkt van steeds een andere consistentie invult. Dat gaat deels beheerst en deels ook zonder het lopen van de inkt in eigen hand te houden. Ze laat de inkt vloeien, een eigen weg vinden soms. Opnieuw is het een ontdekkingsreis.

Na de planten komen dan de insecten. Nu bijna een jaar geleden begint Mariëlle aan de laatste reeks van het drieluik. Over precies 10 dagen, op 16 mei, ziet het laatste insect het licht, geboren uit gouche en potloodlijnen. De lijfjes van de insecten vormt ze al 355 dagen lang met haar vingers vol verf op het papier. Poten, voelsprietten en allerlei andere slanke uitsteeksels tekent ze er met potlood aan.

Het zijn deze tekeningen die Iris inspireerden om Mariëlle uit te nodigen voor een residentie in VierVaart.

Laten we even een uitstap maken naar andere oorden ...

Mariëlle doet dat met enige regelmaat: op reis gaan om ergens anders een tijdlang te werken, te verblijven, te leren. Ze bestudeert lokale gebruiken, verdiept zich in de manier waarop inheemse bevolkingsgroepen omgaan met de natuur, leert van hen handwerktechnieken. Veelal zoekt ze aansluiting bij vrouwen, zoals in bijvoorbeeld Brazilië en Colombia, en trekt een tijdje met ze op. Ze verdiept zich in de manier waarop ze samenleven met flora en fauna, hoe ze deze verhouding vormgeven in rituelen en in kleding, in weefsels en patchwork. Het zijn allemaal vormen van expressie die terugkomen in de meestal vrij complex samengestelde projecten en installaties van Mariëlle. Soms maakt ze de reizen op een uitzonderlijke manier. Zo bezocht ze Groenland terwijl ze de twee weken van haar verblijf geblinddoekt doorbracht. Hetzelfde deed ze op een residentie in Tamdaght, temidden van Amazigh vrouwen.

Zonder zicht mist ze de omgeving, het landschap en moet ze op haar andere zintuigen terugvallen om een reis te ervaren. Daardoor kan ze focussen op persoonlijke verhalen van de mensen die ze ontmoet. En op ambachtelijke technieken die ze daarmee letterlijk in de vingers krijgt.

Na thuiskomst van een reis verbindt ze beide met elkaar in werken die samen een nieuw verhaal vertellen. Verhalen die een ander perspectief geven op de omgang met de natuur, met planten en met dieren, met voedsel en met kleding. Verhalen ook waarin spiritualiteit en magische krachten nog een belangrijke rol spelen.

Lang geleden ontmoette ik Mariëlle voor het eerst, nadat ik had gehoord over een processie of optocht die ze organiseerde. In Amsterdam liep ze met een aantal vrouwen door het hart van de stad, getooid met speciaal daarvoor vervaardigde sjaals, gewijde wierookvaten en een vaandel voorop. De wierookgeur moest de zintuigen prikkelen en associaties met liefde oproepen. Niet onbelangrijk: de vrouwen die Mariëlle vergezelden waren ooit prostituees.

Alles aan het project prikkelde me, hoewel ik het, zoals vermoedelijk velen van jullie, niet had gezien. Het performatieve aspect in combinatie met de complexe verhouding tot liefde en het sociale element dat in de actie zat vervat, sloot aan bij een tentoonstelling waar ik toen aan werkte. In dat licht kruisten onze paden elkaar uiteindelijk.

Hierboven op VierVaart zag ik deze week ook een optocht. Of ik meende toch een belofte daaraan te zien. Staan de 31 organismen aan hun hangers op bamboestokken in formatie om dadelijk op pad te gaan, gedragen door de kunstenaar, haar vriendinnen en VierVaart-genoten? In een processie, of misschien eerder een protest-mars? Of zou ik het een bewustwordings-mars noemen?

Take me where it hurts...

Brengen deze groene wiegende wezens ons naar een pijnpunt? ...

Brengt de kunstenaar ons naar een pijnpunt of brengt het werk de kunstenaar naar een pijnpunt?

Een antwoord op die vragen zal niet van Mariëlle komen. Zij stelt de vragen namelijk zelf...

Je kunt je afvragen: wat is dat pijnpunt dan?

En waarom zouden we dat pijnpunt opzoeken?

Om er een confrontatie mee aan te gaan, om het aan te pakken?

Omdat we het misschien willen of moeten genezen? Met helende energie en magische krachten, zoals dat in veel niet-westerse landen nog gebruikelijk is? En die bij ons al lang niet meer in onze genen zitten ... of zijn we die krachten alleen maar vergeten, zijn ze in een slaapstand beland?

Kunnen we ze dan nog steeds oproepen?

Het is een gedachtenketen die bij mij opwelt.

Misschien probeert de kunstenaar om onze vergeten kennis en intuïtie weer wakker te schudden, te reactiveren met haar werk? Omdat het hoogste tijd wordt om de vele pijnpunten in het hier en nu aan te pakken? ...

Is het niet verleidelijk in de huidige tijden van crisis om de kunstenaar een sjamanistisch vermogen toe te dichten?

Ook als ze daarvoor Lubach inzet de tijden zijn immers veranderd...

Tussen 2007 en 2010 werkte Mariëlle aan een complex en gelaagd project getiteld *Tinder Touch*. Tinder was toen nog gewoon licht-ontvlambaar materiaal dat handig is bij het ontsteken van een vuur.

De installatie die het resultaat was van het project, bestond uit tekeningen, textiel, videowerk en performance. Het werk was gebaseerd op een natuurlijk element: fungi, oftewel de ondergrondse schimmelnetwerken die in de natuur niet alleen een buitengewoon nuttige, zo niet cruciale rol spelen in het gezondhouden van de aarde, maar die vooral ook een verbindend netwerk vormen.

Naar analogie van de fungi werkte Mariëlle aan een nieuw 'netwerk'. Om haar complexe en lange werkproces kort te omschrijven: ze verknoopte de verhalen van uiteenlopende mensen met elkaar middels kledingstukken, reflecterende prints, licht en duisternis.

Verhalen maken sindsdien een belangrijk deel uit van haar rijke oeuvre.

Gewone, alledaagse verhalen uit haar eigen leven en verhalen van vrouwen van elders op de wereld.

Verhalen die gevormd worden door het leven dat we leiden of die vorm geven aan dat leven.

Verhalen die proberen mysteries te vatten, of soms gewoon magisch zijn.

Ze zijn de grondstof voor nieuwe verhalen die, letterlijk, in de vorm van uitgeschreven of voorgelezen teksten, deel zijn gaan uitmaken van haar oeuvre.

Mariëlle vertelt over een uit het leven gegrepen situatie in een tekst bij de 365

PLANTS. Ze schrijft binnen het nomadische initiatief HUMUS dat ze samen met compo-

nist Jacob Lekkerkerker opricht in 2019, 12 kortverhalen voor de omvangrijke installatie *HUMUS #01*.

Eén van die verhalen kun je hier beluisteren, als deel van *Take me where it hurts*: het wonderlijke verhaal *Groen*, naar kleur passend bij de 31 organismen die boven zachtjes wuiven op de wind die misschien inmiddels binnen is gewaaid.

Groen gaat over een vrouw, over gras en cyclische processen in de natuur ... Er komt magie aan te pas, een zwart randje ook wel ... misschien is het hetzelfde randje zwart als onder de vingernagel van Mariëlle, waarmee ze nog 10 dagen moet leven voordat de *365 INSECTS* voltooid zijn.

Gisteravond schreef Mariëlle me:

Deze werkperiode liep van begin tot eind gelijk met de volle maan. Vannacht is het net als bij aankomst volle maan

Het is een cyclische gedachte, naast dit meanderende verhaal dat aanknoopt bij vele aspecten uit het werk van Mariëlle hier bij VierVaart.

Dankjewel, Mariëlle, dat ik me in je netwerk mocht vervlechten door hier te vertellen over je werk.

En mag ik jullie een tip geven, om af te sluiten: vraag Mariëlle eens naar Florence Myriam Bailey, of Jessie Oonark en Annie Pootogook. Of naar Rachel Carson ...

De kleur paars is ook niet aan de orde gekomen, en de jacht.

Er valt nog zoveel te vertellen